

Jeremia 1:1-19

- 1 ¶ Hier volgen de woorden van Jeremia, de zoon van Chilkia, afkomstig uit een priestergeslacht uit Anatot in het gebied van Benjamin.
- 2 De HEER richtte zich tot hem in het dertiende jaar dat koning Josia, de zoon van Amon, over Juda regeerde.
- 3 Ook sprak hij tot hem tijdens de regering van koning Jojakim, de zoon van Josia, en in de jaren daarna, tot het einde van het elfde regeringsjaar van Sedekia, de zoon van Josia. In de vijfde maand van dat jaar werd Jeruzalem in ballingschap gevoerd.
- 4 ¶ De HEER richtte zich tot mij:
- 5 ‘Voordat ik je vormde in de moederschoot, had ik je al uitgekozen, voordat je de moederschoot verliet, had ik je al aan mij gewijd, je een profeet voor alle volken gemaakt.’
- 6 Ik riep: ‘Nee, HEER, mijn God! Ik kan het woord niet voeren, ik ben te jong.’
- 7 Maar de HEER antwoordde: ‘Zeg niet: “Ik ben te jong.” Richt je tot iedereen naar wie ik je zend en zeg alles wat ik je opdraag.
- 8 Wees voor niemand bang, want ik zal je ter zijde staan en je redden—spreekt de HEER.’
- 9 En de HEER strekte zijn hand uit, raakte mijn mond aan en zei tegen mij: ‘Hiermee leg ik mijn woorden in jouw mond.
- 10 Nu, op deze dag, geef ik je gezag over alle koninkrijken en volken, om ze uit te rukken en te verwoesten, om ze te vernietigen en af te breken, op te bouwen en te planten.’
- 11 ¶ De HEER richtte zich tot mij: ‘Wat zie je, Jeremia?’ Ik antwoordde: ‘Ik zie een amandeltwijg.’
- 12 ‘Dat zie je goed,’ zei de HEER, ‘zo snel als een amandelboom in het voorjaar uitbot, zo snel laat ik mijn woorden uitkomen.’
- 13 De HEER richtte zich opnieuw tot mij: ‘Wat zie je?’ Ik zei: ‘Ik zie een gloeiend hete kookpot die vanuit het noorden overhelt.’
- 14 De HEER zei: ‘Vanuit het noorden zal onheil over alle inwoners van dit land worden uitgestort.
- 15 Ik roep de volken van alle koninkrijken uit het noorden op—spreekt de HEER. Ze zullen dit land binnenvallen en hun tronen voor de poorten van Jeruzalem zetten, rondom de muren en om alle andere steden van Juda.
- 16 Ik zal het volk vonnissen voor al het kwaad dat het heeft gedaan. Ze hebben mij verlaten, wierook gebrand voor andere goden en geknield voor wat ze zelf gemaakt hebben.
- 17 Jij, Jeremia, maak je gereed en zeg hun alles wat ik je opdraag. Laat je door hen geen angst aanjagen, anders zal ik jou angst aanjagen in hun bijzijn.
- 18 Ik maak je nu tot een vestingstad en een ijzeren zuil, tot een bronzen muur om stand te houden tegen het hele land: de koningen en leiders van Juda, de priesters en het volk.
- 19 Ze zullen je bestrijden, maar niet verslaan, want ik zal je ter zijde staan en je redden—spreekt de HEER.’

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Ik neem u mee naar het Midden Oosten. Het is het jaar 626 v. Christus.

Grootmachten vechten om de heerschappij: in het noorden Assyrië met de hete adem van Babylonië in de nek. In het zuiden Egypte.

Daartussenin geklemd het kleine staatje Juda, nauwelijks meer omvattend dan Jeruzalem en omstreken.

Juda/Jeruzalem werd dus van ‘buitenaf’ bedreigd en was speelbal van grootmachten

Of er in Juda/Jeruzalem ook van 'binnenuit' bedreiging was?

Wel, de ene keer was er een koning die alles maar toeliet (Manasse-afgodendienst) en de andere keer iemand die de dienst aan God voorleefde en politiek vertaalde (Josia-cultus centraal). Het was een rumoerige tijd, een chaotische periode.

Dat was de situatie waarin de profeet Jeremia optrad, 40 jaar lang, even lang als Israels woestijntocht. 5 koningen regeerden tijdens zijn optreden

Hij woonde in een priesterdorp 10 km boven Jeruzalem, Anatot. Een zeer 'kerkelijke' omgeving zal ik maar zeggen.

Is de situatie van toen -nu 2600 jaar geleden- herkenbaar voor ons hier en nu?

Wel, ook wij wonen in een zeer kerkelijke omgeving op Flakkee, een soort Anatot.

Of er bedreiging is van buitenaf?

Er is niet echt een vijand in het noorden of in het zuiden, maar wel de angst dat de vijand van de terreur overal kan opduiken (een woord, een cartoon geeft vlam in de pan), maar ook een epidemie (vogelgriep), of een natuurramp (watersnood) ligt op de loer.

En van binnenuit? Wel onze wereld is open geworden. Door tv en internet komt alles bij je binnen, dus ook allerlei verleidingen, ongeloof en ranzigheid, vunzigheid. We leven in de 'alles kan' maatschappij.

En net als in Jeremia's tijd vindt de ene koning/regering dat goed, is erg liberaal en de andere wil juist meer waarden en normen. Of: de ene minister is zus en de ander zo.

Jeremia's tijd is onze tijd.

En dan wordt Jeremia geroepen. U, jij en ik worden geroepen.

Geroepen. Een woord om bij stil te staan.

Bijbelverhalen over 'geroepen worden', over 'Gods spreken tot mensen', blijven ver van ons af. Want we denken: dat maak ik nooit mee. Ik hoor geen stem uit de hemel.

Maar dat geroepen worden in de bijbel is een proces, een proces soms van jaren, en in dat proces herken je Gods bemoeienis met jou.

Als er staat dat God 'spreekt' dan kan dat een in-of uitwendige stem zijn, maar vaak hoor je die na een tijdlang bezig zijn, zoeken, luisteren, vragen, waarin je opeens iets gaat herkennen als Gods wil met jou.

Het gaat erom: sta je er voor open of niet?

Voelt u zich/voel jij je al geroepen na al die jaren van christelijke opvoeding, kerkgang?

Spreekt er door die traditie heen, door preken heen al een stem? 'jij daar!, wat is je antwoord?' Jeremia hoorde het volgende: Eer Ik je vormde in de moederschoot heb Ik je gekend, en eer je voortkwam uit de baarmoeder heb Ik je geheiligd, tot een profeet voor de volkeren heb Ik je gesteld (vers 5).

Dat is nogal wat! Wij zeggen wel eens van iemand: 'die is daarvoor in de wieg gelegd' en dan bedoelen we dat iemand kwaliteiten heeft die hij later heeft kunnen ontplooien.

Maar bij Jeremia was het toch wat anders, want wat ontdekte hij?

Dat God al bij zijn conceptie hem riep tot iets wat hij niet wenste en waar hij geen ambities voor had: profeet zijn niet alleen voor Jeruzalem, maar ook voor de volken

Hij was zoon van een priester en dat betekende dat hij - voor die tijd- een erebaantje kon krijgen.

Hij was eigenlijk voorbestemd om zijn volk te vertegenwoordigen bij zijn God, de gebeden te zeggen, de offers te brengen en verzoening te bewerkstelligen ... maar nu ging het anders.

Hij zal geen voorbidder zijn in de tempel, maar tegenspreker op straten en pleinen, profeet, spelbreker.

Tegengewerkt zal hij worden door de overheid en door de geestelijkheid, door de kerkmensen Hij zal dus niet allen tegenover God vertegenwoordigen, maar in zijn eentje God tegenover allen. Eén tegen iedereen.

Zijn roeping was onontwikkbaar en tegelijk benauwend.

Het zal zijn leven radicaal uit de koers brengen. Hij zal strijd kennen, geestelijk, tegen mensen en machten en in zichzelf.

En wij? Strijden wij ook als Jeremia? We zijn niet allemaal Jeremia. Dat zou ik u ook niet wensen. Je bent geen profeet. Ik ook niet. Gelukkig maar want dat is eenzaamheid, lijden. Maar ervaar je je leven als opdracht van God, weet je je geroepen en sta je er voor in, ook al zijn ze allemaal tegen op je werk, in je klas, thuis? Vecht je er ook voor?

Ik weet nog goed van mijn militaire diensttijd hoe jongens, met een degelijke kerkelijke achtergrond als een blad aan een boom omdraaiden, ruw, vloekend, drinkend en plaatjes ophangend van meisjes met te weinig kledinggeld.

Je kan zeggen: je dat is het leger, een mannenmaatschappij... maar hoe gaat het in bedrijven, op scholen, hoe snel neem je de waarden over van anderen, kies je voor het makkelijkste.

Ik heb respect voor mensen die politiek heel anders denken dan ik, maar wel staan voor wat ze zeggen. Zijn er nog van die christenen te vinden. Strijdbaar?

Het is niet altijd makkelijk. Dat vond Jeremia ook niet en daarom gaat hij uitvluchten verzinnen.

Jeremia verzet zich: Ach Heer, zie ik kan niet spreken, want ik ben jong (vers 6).

Jeremia's verzet is begrijpelijk want als hij 17 jaar was dan gold in die tijd: je hebt niks te vertellen. Want wijs was oud en jong was dwaas.

Maar onze uitvluchten, zijn die altijd begrijpelijk als we geroepen worden? Welnee, geen tijd, te druk, te veel andere dingen, te onervaren, ik kan dit niet en dat niet. Ik moet uitslapen.

Maar ben ik wijs of gemakzuchtig, voorzichtig of ongehoorzaam?

Hoe gaat God met het verzet om?

Vrij laconiek naar Jeremia: Zeg niet: ik ben jong, want tot een ieder tot wie Ik je zend zul je gaan en alles wat Ik je gebied zul je spreken. Vrees niet voor hen, want Ik ben met je om je te bevrijden... Ik leg mijn woorden in je mond worden.

God verzekert Jeremia en ons van zijn nabijheid.

Maar Gods nabijheid is geen garantie voor een succesvol bestaan. Zijn nabijheid is de nabijheid van een vriend, een bondgenoot, die je het besef geeft dat je niet alleen staat, dat je niet voor niets leeft, dat je weg de goede weg is, hoe die ook loopt.

Gods nabijheid is niet romantisch, maar heeft weer iets van dat strijdbare.

Met zes woorden benoemt God de opdracht van Jeremia: vier negatieve werkwoorden uitrukken, afbreken, verdelgen, verwoesten en twee positieve woorden: bouwen en planten.

Woorden uit de landbouw en de stedenbouw.

Jeremia moet blijkbaar eerst veel rooien en slopen voordat het bouwen en planten aan kan vangen.

Voor Jeremia betekenden die eerste woorden dat hij het kwaad moest aanwijzen in zijn tijd, en hij deed dat heel strijdbaar door een koning, een volk, de geestelijkheid aan te spreken. Hij brak vaak heilige huisjes af.

Voor ons? Ook wij moeten leren afbreken, slopen, de heilige huisjes van de afgoden van geld, goed en genot, maar niet zonder dat je ook met de afbraak in jezelf begint, het sterven de oude mens, je eigen ik.

Je kan niet protesteren tegen milieuvervuiling als je jezelf niet reinigt

Je kan niet het onrecht aan de kaak stellen als je jezelf niet onderzoekt

Je kan niet met vrede bezig zijn als je zelf geen vrede hebt thuis en in je hart.

Het is sterven aan jezelf en dan opstaan: het doel moet altijd zijn opbouw, planten

Jeremia werd geroepen. Wij worden geroepen. Blijft Jeremia zich verzetten? Blijven wij ons verzetten?

God geeft nog twee tekenen. Die weer iets van die strijd weergeven. Het ene teken spreekt van Gods trouw en het tweede zegt: wees alert!

Jeremia ziet eerst een amandeltak. Niets bijzonders.

Maar toch: de amandelboom is de wachter/wekker. Hij waakt als de andere bomen nog hun winterslaap doormaken. Vóór de winter voorbij is, begint hij al te bloeien.

Zo waakt God. Maak je niet druk Jeremia, Ik ben groter dan jouw angsten, het hangt niet van jou af, maar van Mij.

Dat kan een troost zijn. Maak je niet druk kerk. God is er nog. De kerk is van Hem. De wereld is van Hem, jij behoort Hem toe.

Onze roeping in deze wereld hangt niet van ons af, maar God zelf staat er garant voor. Zijn tekenen zijn doop en avondmaal. Sprekend van kruis en opstanding.

Maar het tweede teken dat Jeremia krijgt is anders: een grote kookpot waarvan de inhoud over één van de kanten heengolft, de noordkant.

Het sloeg op het Babylonische Rijk dat een bedreigende macht uit het noorden was.

Kijk uit: niks is vanzelfsprekend! Er kunnen andere tijden komen.

Naar ons toe: De wereld van morgen kan compleet anders worden, je leven kan morgen helemaal ondersteboven worden gekeerd. Het leven is kort. Je geloof, je leven wordt aan alle kanten bedreigd. Wees alert. Kies daarom nu de goede weg. Geef gehoor aan Gods roep.

Strijdt!

Zo wordt Jeremia geroepen. En veertig lange jaren lang zal hij profeteren, protesteren.

En wat doe ik? Wat het meest treffend is in het boek Jeremia is Gods eigen bewogenheid.

God hoopt op mensen.

En Hij heeft iemand nodig die in Zijn Naam tegensprekt. Een gemeente. Een gemeente die weet heeft van een stad die komt: een nieuw Jeruzalem verrijzend uit de puinhopen van deze wereld.

Is er iemand in de bijbelse geschriften die zo de trekken heeft gedragen van de komende Messias, de lijdende knecht van de Heer?

Jeremia die door God werd geroepen en gekend in de baarmoeder, is hij geen heenwijzing naar Jezus die gekend was van voor de grondlegging van de wereld?

Jeremia die moest afbreken en opbouwen, is hij geen heenwijzing naar Jezus van wie werd gezegd dat hij tot een val en opstanding van velen was?

Jeremia, heeft hij met zijn eenzaamheid en lijden niet doorgewezen naar Hem die het kruis heeft gedragen? Er aan heeft gehangen?

Door liefde werd Hij verteerd, maar zijn vuur werkt aanstekelijk.

Wie wordt er door aangestoken? U. Jij? Amen

Orde voor zondag 5 maart morgendienst

Zingen: Psalm 139:9,14

Stilte-Votum-Groet

Drempelgebed

Zingen: Gezang 184:1,6

Kyriegebed

Zingen: Gezang 172:1,4

Gebed

Kinderen naar voren: projectverbeelding 'Ik weet van een stad'

Zingen: projectlied Jeremia:1,2

Lezing Jeremia 1:1-10

Zingen: Gezang 395:1,3

Lezing OT: Jeremia 1:11-19

Zingen: Gezang 487:1,2

Preek

Zingen: Lied 246:1,2 (uit: EL)

Toelichting ZWO-cie over 'kies bewust'

Collecte

Gebeden-Stil-Gebed-Onze Vader

Zingen: Gezang 173:1,2,3,4

Zegen